

ТВОРЧО-НАУКОВИЙ ДОРОБОК СТУДЕНТІВ

ПРАВДА – НАЙГОЛОВНІША МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЖУРНАЛІСТСЬКОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

На жаль, навіть серед журналістів можна почути: важко визначити, чия правда правдивіша, адже, мовляв, скільки людей, стільки й правд! У статті “Правда – це...” наголошено, що тлумачення слова “правда” органічно вбирає в себе категорію істини та етичну категорію справедливості [1]. Однак і в умовах нинішньої військової агресії неототалітарної Росії проти України нав’язується постмодерна парадигма, де сама спроба розрізнення добра і зла трактується, як щось “примітивне”. За словами знаного французького мислителя Ф. Гваттарі, “все годиться, все прийнятно”.

Публіцист Сергій Грабовський, осмислюючи філософію постмодернізму, наголошує, що в сенсі власне етики та моралі культура постмодернізму відмовляється від унормування рамок будь-яких типів поведінки, базується на дискурсивному плюралізмі, на варіабельності раціональностей, що призводить до відкидання ціннісного пріоритету про істинне і хибне, прийнятне і неприйнятне, до ігнорування “моральних центрів” не тільки в нормативному, а й у ціннісному значенні. Це яскраво очевидно в антиукраїнській ідеології та політиці.

“Всі колишні центри тяжіння, утворені національними державами, партіями, професіями, інституціями та історичними традиціями, втрачають свою силу”, – зазначає Ж. – Ф. Ліотар. Сповідуючи постмодерний культурний контекст, в якому сплелися радикально різні, але при цьому цілковито рівноправні світоглядні парадигми, ідеологи “руського мира” заповзято нав’язують постмодерні постулати в Росії, Україні та Європі, тобто, сприймайте нашу правду, адже, мовляв, всі правди рівнозначні, рівноправні, прийнятні; українська національна ідея суверенного державотворення – це релікт старої доби, нав’язаний ворожими силами проти централізованої російської держави. Мовляв, українська держава – це штучне утворення, це – помилка історії, тому її треба виправляти – повернути Україну у лоно російської імперії. Для цього, за світоглядною парадигмою постмодернізму, яку путінські російські рашисти переплели зі сталінською і гітлерівською антинародною ідеологією і політикою людинобвиства, “все годиться, все прийнятно”.

У контексті журналістської діяльності така філософія постмодернізму призводить до пропаганди найпаскудніших ідей та вчинків, до апології державної зради і замилування насильством, до заперечення національних прав українців і загравання з “руським миром”. С. Грабовський наголошує: “Виявилось, що правда вбивці й правда жертви, правда наглядча концтабору і правда в’язня, правда генерала Пукача і правда журналіста Гонгадзе, правда злодія і правда обкраденого, правда зажерливого ВІПа і правда голодної пенсіонерки, правда цензора і правда автора понишеного тексту – всі вони однакові, всі рівноправні” [2]. З постмодерних ідей випливає, що журналістика

не має нести людям правду, а бути лише ретранслятором хаосу. Потрібно глибоко усвідомлювати справжню морально-психологічну місію журналістики, розуміти, що головною гуманітарною зброєю засобів масової інформації є правда.

Тому на факультеті журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка викладачі приділяють серйозну увагу методології і методиці осмислення студентами інформаційно-психологічної агресії, що здійснюється засобами масової інформації Російської Федерації проти України. Адже інформаційна війна слугує прикриттям неоголошеної війни Росії проти України, є її невід'ємною складовою частиною.

Під час вивчення предмету “Психологія мас-медіа”, який читає професор В. Лизанчук, студенти другого курсу писали коментарі-роздуми про думу-казку “Ось та Ась” Степана Васильченка, яка написана 95 років тому. Запрошую ознайомитися з деякими студентськими творчими роботами.

Назарій Наконечний: Прочитавши думу-казку Степана Васильченка “Ось та Ась”, я одразу ж зрозумів, чому нам потрібно було проаналізувати саме цей текст. Він ідеально змальовує картину ставлення Росії до України. Причому картина ця залишається незмінною віддавна.

Якщо говорити конкретніше, то жителі нашої держави живуть виключно боротьбою: за виживання і проти Росії. Боротьба за життя – це звичний процес у будь-якій державі, але в нас він проходить, як ніде інде, важко і нестерпно. Чому так? Певною мірою тому, що ми були частиною Радянського Союзу. І знову тут у всьому винна Москва. Що би хто не казав, але “совок” – це життя в черзі до утопії. І сьогодні ми повинні будувати все з нуля через ці ідеї. В СРСР не було ні демократії, ні свободи слова. Тільки диктатори, які час від часу мінялись. Сучасна Білорусь – найкращий приклад такого способу правління. В чому ж винна Москва? В тому, що використовувала Україну і її мешканців для власної вигоди. Я впевнений, що соціалістичні республіки могли б існувати і сьогодні, якщо би вони стали справді незалежними державами соцтабору. Але офіційна Москва цього не хотіла. Їй було вигідно всіх тримати під собою. Іронічно, що верхівка комуністичної партії вже тоді була готова на все заради грошей і влади.

І що ж ми маємо тепер? Зараз наші хлопці змушені воювати тільки тому, що знову ж таки офіційна Москва хоче повернути нас в сферу свого впливу. Тепер, звісно, під іншим приводом, але мета, засоби і методи ті ж, що і століття тому. Історія циклічна. Тоді вони прийшли з війною, загарбали нашу територію, примусово встановили свою владу, добили весь спротив голодоморами та іншими жорстокими методами. Вони й створили соціалістичну українську націю, коріння якої і досі не дає спокійно нам з Вами спати. Хоча тепер все дещо хитріше – Янукович і був владою, встановленою недалеким закордонням. Він спокійно витягував з наших кишень гроші, частину брав собі, частину роздавав потрібним людям, а ще частину віддав тому, хто дав йому владу. Іронія в тому, що цей факт тільки підтверджує судження про те, що влада була йому дана не народом. Так все і працювало. До Революції Гідності. Очевидно, що Путін не сподівався на такий український вибух. Тому й розв'язав братовбивчу війну. Хоч я особисто росіян братами не вважаю, але все одно поважаю цю думку, бо безліч українців з різних причин її притримуються.

Взагалі стосовно “русского братерства” можу сказати, що це повна дурня. Це ще один привід нам об’єднуватись з ними. Причому роздутий ні з чого. Вся наша братерськість – пустий звук. Для того щоб створити щось хороше, потрібно забути все погане. Тому поки ми не забудемо спільне минуле і не почнемо поважати своє, нічого путнього не буде. Можливо, я так вважаю тому, що я галичанин і мої предки були пригноблені іншою територіальною структурою – Польщею. Я, наприклад, не вважаю поляків братами. Я їх поважаю за їхню позицію у сучасній геополітичній грі, але поки вони офіційно не визнають наших героїв, я не зможу визнати їх навіть зведеними братами. Я звісно розумію, що Хмельницький і Шухевич для них є ворогами, але можна зрозуміти, що для нас вони – герої. Зараз також вирує абсолютно недоречна думка про унікальну автентичність східних галичан. Мовляв, ми зовсім інші і нас мало що пов’яже зі східняками. На мою думку, це не так. Бо таким чином всі галичани автоматично відмовляються від загальноукраїнської історії, в тому числі від нашої гордості і перлини – козацтва. В нас спільне минуле, яке знову ж таки, як і, до речі, герої казки “Ось та Ась” – в кінці повинні розійтись. Діти Ося під впливом Ася теж почали розмовляти російською і поводитись як кацапи, але в кінці вони таки відчули серцем, що для них рідне. Сьогодні можна спостерігати схожу ситуацію. Жителі сходу також формують новий – всеукраїнський патріотизм.

Степан Васильченко наділяє Ося рисами характерними, на його думку, всьому українському народу – він дуже добрий, гостинний і довірливий. Далі автор також описує і його красиву хату. Це сама Україна – гарна, біла. Москаля Ася автор не описує, бо з його мови і манер все і так видно – він жадібний, хитрий, підступний і корисливий. Це от народ російський. Таким бачить його автор. А далі події розвиваються так, як і в справжніх міждержавних стосунках. Ась під приводом могутності і високості самої його національності – москальської – змушує Ося, як звичайного приниженого хохла, йому поклонятись. Змусивши Ося прийняти присягу, Ась маніпулює ним, як тільки йому хочеться. Тут варто також провести паралель – ідеться про угоду 1654 року, яку Хмельницький уклав із Московським царством. Багато істориків вважають, що саме ця подія зробила нас “молодшим братом”. Я теж притримуюсь цієї думки. Ба більше – сам Хмельницький це зрозумів, та було вже пізно. Його помилки так ніхто не виправив і до сьогодні. Москалі свою частину угоди порушили одразу ж у 1656 році, підписавши з Річчю Посполитою перемир’я, яке згодом отримало назву “Вічний мир”. Далі автор вигадує символічну цифру – 107 років. Саме стільки Ась змусив Ося іти бурлакувати, та ще й із зав’язаними очима і без можливості розмовляти. На щастя, добрі люди йому допомогли. Тут автор, можливо, має на увазі держав-союзників України. Хоч, судячи з того, що зараз відбувається, я цієї думки не поділяю. В моєму варіанті Ось, пройшовши шлях не в 107, а в 358 років, самотужки виходить із цієї ситуації і повертається додому загартованим, бо ж сталь кується тільки у вогні. Але автор вирішив інакше. Ась зустрічає знесиленого Ося, який повернувся додому. Він не допомагає нічим, тільки добре підлизується, споює і переконує в тому, що йому скоро помирати. І коли Ось засинає, його недруг вирішує його поховати живцем. Це щось схоже до ситуації, коли Янукович був президентом. Як не прикро про це писати, але для москвитів важливо, щоби українці духовно повимирали.

Кульмінаційний момент – до Ося прилітає його Доля, яка тривожно розповідає про те, що не для того вона до нього линула, щоб він тут зараз помер. Ця Доля, на мою думку, це наша надія, наше майбутнє. Вона помирає останньою. Вона завжди повинна жити в наших серцях. А далі – хепі енд. Ось розуміє, що його обдурили і він починає голосити і казати Асю все, що він про нього думає. Тут і діти його спам’ятались і почали Ася з хати проганяти і бити. Говорячи про дітей, варто згадати біблійську притчу про блудного сина. А стосовно відродження і осяння Ося, то це автор зробив свій щасливий прогноз і побажання для нас. Щоб ми все-таки ставали з колін і відбудовували те, що було втрачене однією помилкою.

Український народ за 2014 рік якісно змінився. Ми стали згуртованішими, соціалізувались, почали бачити брехню і навчилися шукати правдиву інформацію. Це шлях до того громадянського суспільства, яке творимо, утверджуємо.

Ворог наш сильний, але цілком переможний. Все залежить від нас – переможемо самих себе, тоді з гідністю очистимо засмічене московською ідеологією суспільство, а тоді перемога в АТО не змусить на себе чекати. Степан Васильченко у своїй думі-казці показав яким є український народ і натякнув на негайні зміни. Прислухаймося до порад великого Українця!

Тетяна Русінкевич: “Ось” та “Ась” – це пряма проекція на взаємини України та Росії. Впустили ми у свою хату зайду, а той собі розгосподарювався. Ми ж, наївні та сліпі, не побачили очевидного – наміри у брата-чужинця явно лихі. Підкорялися, слухалися, вірили. Аж поки він не надумав поховати нас. Поховати цілу націю – самодостатню, з тисячолітньою історією та неповторною культурою!

“Братній народ” – словосполучення підступне та двояке. Росіяни визнають, що ми ніби і народ (і на тому спасибі), але у цій формулі криється ретельно сконструйований міф: українці та росіяни – брати, себто один народ, що має єдину матінку Росію, в якій і має жити. Хитра фраза. Нею та ще десятками інших, такого ж стибу сформульованих ідей, задурювали голову як українцям, так і росіянам віками. Нині вже цілком очевидно, що братерство України та Росії – обман, за який не раз ми дорого платили. Згадаймо В. Винниченка – людину, що вірила обіцянкам Москви, мовляв, брат на брата руку не підніме, навіщо ж нам власна армія? Результат був плачевний, та висновки ми донедавна так і не зробили.

Старшинство Росії – поняття штучне та абсурдне. Як же так може називати себе країна, що насправді пізніше утворилася, ніж “молодший брат”? В природі такого немає. Але, виходить, в Росії все “неможливе можливе”. Що ж дозволило настільки перекрутити історію і зробити українців “вічно ембріонною” нацією (з листа В. Стуса)? Причина проста: Росія вкрала в “молодшого брата” добрий шмат історії. Втілювався цей план Росії століттями. Тому нині нам насамперед треба усвідомити себе як націю з тисячолітньою історією, згадати, що саме “Заліські землі” (які згодом стали ядром Московії) були приєднані до Київської Русі, а не навпаки. Україна – це пряма спадкоємиця прадавньої держави Русь. Нашому суспільству варто покінчити з підсвідомим самопоїданням, ніби Росія успадкувала державотворчу традицію, а ми – тільки всі види

Руїни. Досить скиглити, жалітися, виправдовуватися. Кажуть, велике минуле зобов'язує до великих вчинків. Нині ми, як на мене, відновлюємо історичну справедливість, адже лише “у вогні перетоплюється залізо у сталь, у боротьбі перетворюється народ у націю” (Є. Коновалець). Ми маємо прийняти свою велику місію, усвідомити відповідальність за багату культурну та духовну спадщину, націоналізувати нашу історію. Бо, якби всі українці та росіяни вчили історію, ніхто б не смів говорити про “братерство” двох “руських народностей”. Факти доводять швидше про геть протилежні вектори руху, цінності, погляди, традиції, ментальності.

1169 рік – Андрій Боголюбський руйнує, спалює Київ та вивозить Вишгородську (тепер Владімірську) ікону. Тобто він чинить страшний злочин: грабує свою домівку та краде головну святиню. Для українця архетипи рідного дому, Матері Божої, поваги та любові до отчого, сокровенного та рідного – надзвичайно важливі. Однак у Росії Боголюбський – канонізований святий. За які такі заслуги йому поклоняються люди? Взагалі, практика зачисляти до лику святих різних державних діячів, на мою думку, неправильна. Хто-хто, а вони точно не безгрішні. Цей приклад яскраво ілюструє ціннісний розкол між Україною та Росією: що для нас неприйнятно, для них цілком нормально.

Ті, хто помпезно відзначають всякі там -річчя з дня “воз’єднання” України з Росією, – несусвітні дурні. Це не було ніяким споконвічним прагненням українців, так склалися обставини. Не було у нас союзників, які б допомогли. А тут “брат” простягає свою руку, “брат” з такою ж вірою, схожою мовою, ще й сусід. З ким Хмельницькому було об’єднуватися? З Річчю Посполитою, проти якої й воював, чи з Туреччиною, що грабувала українські землі? Вибір невеликий. Та чи допомогла нам Московія? Такої помочі й ворогу не побажаш. Катерина II переписала нашу історію: великій-бо імперії потрібна була велика історія, яку вони успішно дописували на імперський лад.

Говорити про злодіяння Росії проти України можна багато (у них я не звинувачую весь народ). Не секрет, що не лише нестача ресурсів була причиною великих програшів українців. Вагому роль тут зіграв (чи й досі відіграє) розбрат. Ключовим у цьому плані для сучасності є злочасне ХХ століття. “Геть від Москви!” – проголосив тоді Микола Хвильовий. Росія вимагала надмірної, аж до неприродності, близькості з Московією. Близькості, яка була і є постійним джерелом небезпеки. Адже це ми потрібні Росії, а не вона нам. Бо якого тоді дідька вона так вперто не хоче випускати нас зі своїх лещат? Це, вочевидь, підірве її імперський інстинкт. І от щоби залучити на свій бік трохи прихильників, СРСР вирішує змінити, якщо не вдасться, – то замінити українців на їхній же землі. Українофобію зробили модною, ідентифікувати себе українцем було вкрай небезпечно. Когось знищували, когось купували. В результаті – ми втратили відчуття єдності. Тому лінія розколу проходить між тими, хто прийняв свою історію, і тими, хто злякався чи продався.

Європа тільки відкриває для себе нашу Україну на мапі світу, та й досі не знає, що Московія вкрала нашу давню назву та історію. Звісно, велика частка провини за таку ситуацію лежить на плечах сучасних політиків, що не приділяли належної уваги “культуренню” народу (особливо східняків), популяризації нашої історії, мови, традицій. Та зараз пізно махати кулаками. Адже інформаційна війна перенеслася у фізичну агресію,

що, як на мене, є великою помилкою Росії. Правда, маніпулятивно-пропагандистська машина у нашого північного сусіда працює централізовано, віддавна, і не вперше застосовується, до того ж впевнено діє навіть на території України. У цьому ми уступаємо Росії. Вироблення власного якісного інформаційного продукту нині є на пульсі часу. Дивно, що росіяни так покірно ковтають брехню Кисельова і тому подібних. Думалося, що Інтернет дорівнюватиме кінцю пропаганді. Ба ні! Він зробив її ще легшою. Тому зараз наші журналісти мають розвінчувати брехню, поширювати інформацію про те, як працюють російські медіа. І що найважливіше – вони повинні робити це російською, англійською та іншими мовами. Правда – головна наша зброя.

Одвічне питання: хто винен у нелегкому становищі нашої країни? Спихати все тільки на Росію, звісно, неправильно. Винні і ми, і світ, і Путін, ясна річ. Виліпили собі мультиплікати нації, що стоїть на колінах, і “мовчки чуває чуби”. Та останні події свідчать, що ми змінюємося, ми вже інші. Моє покоління, зрештою, – це покоління вільних людей. Мені не треба вставати з колін – бо на них і не стояла. Росія ж прагне нас приборкати: та відпусти, відчепися, залиш нас у спокої! Віками мордує і нищить нашу націю, так і не побудувавши свою, ще й при цьому називає нас “братом”, як ото Ась з Осем. Та до дідька таку турботу! Ти росіянин? А що таке росіянин – це якийсь етнос, єдиний народ? Ага, варто б призадуматися. Тільки позбувшись старих міфів та лжеконструкцій на кшталт “Третього Рима” чи “Русского мира”, північний сусід зможе повернутися (чи то пак навестися) до демократії. Так, Путін боїться справжніх реформ, що у випадку з Росією часто закінчувалися її розпадом. Але зміни неминучі, їх відтягування може бути ще небезпечнішим. Постійно мати ворога, щоби лиш про нього говорити і з ним боротися, незважаючи на власні проблеми, – це не вихід.

Знаєте, пора нам виганяти любого “братика” Ася, щось він засидівся в гостях. Видно, забув, що це не його дім, не його господарство, що взагалі він нам ніякий не брат. Випровадив Ось безсоромного москаля з хати – і зажив гарно та затишно. Дай Боже такої кінцівки і у теперішній ситуації!

Іван Бобов: У центрі подій два персонажі – добродушний, легковажний українець Ось та лицемірний, зрадливий москаль Ась. Оскільки казка написана з боку пригнобленого українського народу московською імперською політикою, то і душевна палітра москалика Ася, звісно, яскравими кольорами не сяє. Весь час автор грає на контрасті, де вірний присязі українець виконує ганебні накази безсовісного москаля. Такі гіперболічні методи найкраще підходять для розкриття цього твору. Важливо було створити оці протилежні образи, два антиподи, але через це легковажний читач має ризик дуже поверхово зрозуміти суть, звинувативши у всіх бідах лише нашого північного сусіда.

Те, що політика Московії, а тепер і сучасної Російської Федерації, є ворожою стосовно Української незалежної держави, це – достовірний факт. Українці є окремою нацією, яка має право на свою самостійну державу, при тому на своїх же історичних теренах. Ніяка Росія, Польща, або взагалі будь-яка інша чужа країна, не має жодного права претендувати на споконвічні території іншої окремої держави, якою для них є Україна.

Ці речі зрозумілі будь-якій середньостатистичній людині. Чому цього не розуміє дві третини росіян? Напевно, що сама теза про недоторканість одної держави зі своїми

культурними особливостями і притаманним для її громадян національним характером сприймається широким загалом росіян. Проблема в тому, що для них Україна ніколи під це визначення і не підходила, і окремою нацією нас наші сусіди ніколи не вважали.

Чому Ось впустив до себе в хату Ася, сам добровільно здався москалеві в рабство? Який же це тоді козак, що капітулює, навіть не почавши бою? Казка казкою, а біда в тому, що так воно і є.

Чому москаль прийшов в хату саме до українця? А може тому, що він прекрасно знав, що в цій хаті нема господаря! Важко повірити, що хтось у здоровому глузді зміг би вдертися до чужої хати, знаючи, що хазяїн впевнено тримає своє господарство, любить свою жінку і дітей...

Чи був українець господарем своєї землі? Відповідь на це схована навіть не поміж рядків, а сумно сяє перед очима читача, відблискуючи жалістю: *"...Усякого він у свою хату за господу приймав, усякому віри, як мала дитина, діяв..."*

А потім, звісно, бідний Ось, голодний і босий, із зав'язаними очима вештається по світу, через свою же провину і легковажність вигнаний зі своєї же хати. Чи вистачило Осеві розуму, аби зрозуміти, що новий господар "киданув" його? Та весь жаль у тому, що ні.

"- Будемо йому, нетязі, світ розв'язувати, до його хати стежку йому показувати! І очі добрі люди Осеві розв'язували, і стежку йому до його хати показували".

А що би було, якби добрі люди (як аналог до західних країн, на які і сьогодні шалено сподіваються українці, адже впоратись самі зі своїми проблемами ми не можемо) не допомогли Осеві? Так би і володарював москалик у хаті, а бідний хохол не те, що не знайшов би дороги, а навіть би і не усвідомив того, що став ніким. Зате присяги не порушив. Звертаю увагу на ще один цікавий момент, на плачевні промовляння Ося до Долі: *"- А де ж ти до того часу барилася, зрадлива доле, що зовсім про мене не дбала?"*

Досить сподіватися на долю і на міфічне торжество справедливості, яке має неодмінно спуститись з небес на наші землі і вирвати нас із прірви, у яку ми самі себе і загнали. Народ має того правителя, на якого він заслуговує. Може варто задуматись, на якого заслуговуємо ми? Легше за все найти ворога, звинуватити його у своїх бідах і тим самим замаскувати свою особисту нездатність вирішити свої проблеми. Я вірю, що настане нарешті той час, коли українці зрозуміють, що все у наших руках. У нас, а не в когось іншого, і тільки!

Аліна Гайбей: Читаючи твір, розумієш, що за ширмою казки приховується жорстока реальність: брехня, зрада, окупація, лицемірство, спроба вбити, знищити, посісти чуже місце.

Козак Ось – образ України зображений добрим, працьовитим, ввічливим, люблячим, проте занадто наївним. Невже так ми виглядаємо насправді? Нам плюють у спину, нами, як килимком, витирають взуття, а ми миримося з цим і продовжуємо лежати біля дверей свого ворога? Невже така наївність ознака дурості, а підлість та хитрість – риса розумних? Не бажаю погоджуватись з цим припущенням. Поведінку Ося можна розглядати під іншим кутом. Це віруюча людина, він шанує не лише своїх рідних, а й чужинців, радо і щиро приймає незнайомця Ася у свою оселю, віддає йому останнє,

що має. Відкрита і чиста душа, яка свято вірить у взаємне ставлення по відношенню до себе, можливо керуючись правилом: “Стався до інших так, як хочеш аби ставилися до тебе”. Проте найчастіше той, хто дотримується цього принципу, й страждає від охочих ним скористатись. До того ж виховання, або моральні принципи не дозволили ослухатися наказу, хоча душа плакала, виконуючи їх.

Такий типаж українця, змальований автором є для мене незрозумілим. Можливо Степан Васильченко такою гіперболізацією намагався підкреслити самовідданість козака, готовність до самопожертви. Проте я не згідна з таким образом. Адже попри всі “палки в колесах” українці завжди знаходили в собі сили боротися, йти вперед проти системи, режимів, заборон. Як би жахливо це не звучало, але не дарма ж кажуть, що саме українці найживучіша нація, але ми не вміємо жити, навчилися лише виживати. Це вміння не дозволяє зламатись, загартовує, змушує перебувати у стані постійного напруження, очікуючи нового удару в спину. Ось занадто поступливий, м’якотілий, безсилий. Читаючи казку-думу назріває внутрішній протест проти такого бачення. Не такі ми! Ми воїни, ми лицарі, ми непоступливі!

Що можна сказати про Ася? Він абсолютно нічим не дивує, виконуючи роль Росії. Передбачувана поведінка, очікувана зрада. Не припиняє дивувати лише винахідливість та відсутність межі допустимого. “Пригрів на шию змію” козаченько Ось, через що й постраждав. В одному єдиному образі москаля втілені всі коли-небудь існуючі керманічі “великої” держави. Його вчинки викликають обурення: чого йому бракує? Чому мирне співіснування неможливе та небажане?

Принцип Росії: “Чуже завжди смачніше”? Проведемо паралелі: Ась без дозволу оселився у будинку Ося, проголосивши себе паном, якому козак мав служити. Путін окупував Крим. Вигнання Ося із рідної домівки. Скільки людей було засуджено, заслано та виселено з території України під час репресій за московсько-комуністичного режиму!

А спроба поховати Ося живцем? Брехня, спотворення дійсності, намагання видати неправдиві бажання за дійсність, поширення їх у маси. У нашому розумінні – це прямі твердження Жириновського, які заперечують існування України. Російський “знавець правдивої історії” привселюдно ділиться своїми знаннями, запевняючи, що нема України, є лише Малоросія, яка є частиною Росії. Пригадайте лише його пропозицію поділити Україну на дві частини: східну та центральну віддати законній, на його думку, власниці Росії, а західний клаптик землі – Польщі.

То звідки взялася легенда про братні народи? Хіба брат піде проти брата? Невже гроші керують людьми, змушуючи їх чинити не за совістю, а згідно з наказами бездушних тиранів? Спостерігаючи та аналізуючи сучасні події в Україні, виникає страх за майбутнє держави, її синів та доньок – гарячих серцем, справжніх патріотів. Вкотре нас випробовують, катують, мордують та ми не Осі, ми не піддаємося, ми не склоняємося перед “царем” і не ведемося на провокації. Ми пустили Ася у гості, він відібрав половину хати, а ми були безпорадні. Проте далі сюжет казки не втілиться у життя, на помилках вчать. Хтось відчуває спустошення через втрату близького родича – “старшого брата”, а хтось радісно жене москаля із хати, запитуючи: “А чи був він братом?”, скоріше чортом-перевертнем проклятим! Наші козаки із ним воюють, а дівчата своїх парубків чекають, ворога словами вбивають, його ж мовою клянуть:

*Никогда мы не будем братьями
ни по родине, ни по матери.
Духа нет у вас быть свободными –
нам не стать с вами даже сводными.
Вы себя окрестили “старшими” —
нам бы младшими, да не вашими.
Вас так много, а, жаль, безликие.
Вы огромные, мы – великие.
А вы жмете... вы всё маетесь,
своей завистью вы подавитесь.
Воля — слово вам незнакомое,
вы все с детства в цепи закованы.
У вас дома “молчанье – золото”,
а у нас жгут коктейли Молотова,
да, у нас в сердце кровь горячая,
что ж вы нам за “родня” незрячая?
А у нас всех глаза бесстрашные,
без оружия мы опасные.
Повзрослели и стали смелыми
все у снайперов под прицелами.
Нас каты на колени ставили –
мы восстали и всё исправили.
И зря прячутся крысы, молятся –
они кровью своей умоются.
Вам шлют новые указания –
а у нас тут огни восстания.
У вас Царь, у нас — Демократия.
Никогда мы не будем братьями.*

Анастасія Дмитрук

Хочеться вірити у те, що Степан Васильченко мав дар передбачення і незабаром нас чекатиме така ж розв’язка, як і у казці автора: “Як тєє малі діти зачували, всі гуртом до нього побігали: – Биймо, тату, москаля з хати! Всі гуртом гукали. Тоді як не вхоплять – одне за рогач, друге за лопату: – Геть, москалю, з нашої хати!”

Україна пробудиться, зміцніє, процвітатиме. Матері не плакатимуть за загиблими синами, а дівчата за коханими. Діти не бачитимуть війни, не знатимуть горя втрати. А москалі?.. Вони зникнуть як ті мамонти. Ми матимемо у сусідах лише свідомих росіян, які житимуть у мирній новій країні. Думаю, вони вже готові пережити свою революцію гідності. Та історію не перепишеш, криваві події надовго закарбуються в серці кожного і скільки б років не минуло, а рани довго гоїтимуться, згублені долі і втрачені життя не повернуться. Чи братські стосунки відновляться?!

Любов Білобрам: Події останніх століть в Україні відбувалися за аналогією сюжету думи-казки “Ось та Ась”. Єдиною відмінністю є те, що коли країну нищили, “малі діти” вже не “підстрибували під дзвони”. Народжені у волі – свободи не віддадуть. Покоління двадцять першого століття висунуло тверде рішення – настав час руйнувати систему. Вони не опиралися на долю. Вони не чекали, що вона принесе їм щастя. Вони власноруч творили своє майбутнє, коли ніхто не вірив у їхній успіх. Як і в думі-казці Степана Васильченка, Україні вдалось воскреснути. Її підняла молодь, яка не знала якісної медицини. Молодь, що ще з дитинства стикалась з хабарництвом. У майбутнє власної країни повірили навіть ті, хто із вищою освітою не мав перспективи у її межах. Права рідної держави вийшли захищати культурні діячі, науковці – себто уся елітарна культура, яку гальмували й якій не давали шансу на розвиток. Коли країна задихалася, здавалося, що злодійську систему не зламати, Україну підняв потужний дух віри в майбутнє. Усі найкращі зібрались у її серці. Весь світ побачив Майдан. Україна – жива!

Революція Гідності – феномен однієї локації, в межах якої антиукраїнська система працювала злагоджено й за правилами. Але українцям вдалось неможливе – вони зуміли дати початок реконструкції державної системи. Молодь збиралась з терпінням, вона розуміє – до вершин кардинальних змін прийдеться підніматися довго. Та студентство, новоспеклі спеціалісти, молоді сім’ї – усі відкриті до змін. Вони готові підіймати країну, коли майбутнє видніється лише у далекій перспективі.

Сучасна українська молодь готова віддавати свої ідеї, талант, хист, працю – все задля відродження своєї держави. Саме нестримне бажання діяти і призводить до руху по життєвій осі координат у додатно сторону. Точкою відправлення стала самоіндентифікація українців як таких. У епоху індивідуального відчуження, коли ми навіть не знайомі із сусідами по сходовій клітці – увесь народ зустрівся в одному місці. Стоячи серед тисяч подібних собі, кожен досягав усвідомлення себе як частини єдиного українського народу.

Однак російському Асю прощатися із українською оселею ніяк не хочеться. Страх, що якесь усвідомлення реальності спливе на поверхню у його країні тоталітарного режиму – те, чого боїться імперія брехні на всіх рівнях. Їхній дешевій, втім ефективній пропаганді та маніпуляції вдалось поширитись і на Українські землі. Так зазомбований Схід і піддався дестабілізації. Тут сили психологічного тиску мас-медій відкрилися сповна. Як і Асю вдалось переконати всіх, що живий Ось – мертвий, так і російські ЗМІ, відверто плюючи в очі, кажуть – то дощ з неба падає. Тут “бЕндерівці” і дітей на хрестах розпинали, і мирних жителів розстрілювати. Вуаль цинічного викривлення подій не те, що впала на очі мешканців Сходу, її міцно зав’язали у декілька шарів, перекривши і доступ повітря. Без нього мозок не здатний до аналізу інформації.

Відкрити людям очі таки вдалось. Проте якою ціною? Життя тисяч найкращих полягло аби й східна частина усвідомила – вони теж українці. Комплекс меншовартості як Малоросії потроху відходить – промислові міста підіймаються під синьо-жовтими кольорами. Паніка “старшого брата” за межею східного кордону зростає. Йому вже не вірять за його межами, й звичайні мешканці багатолюдної Росії потроху прокидаються від сну нейтралітету. Росія ні історично, ні духовно нам не брат й ніколи ним

не була, тим паче старшим. Триматись за свій гнилий трон, викований на життях та долях людей, маленький містер Ло буде до останнього. Він грозиться мегапогрозами, та ідея волі сильніша за атомну зброю.

Марія Марковська: Твір Степана Васильченка “Ось та Ась” хоч і прийнято вважати думою-казкою за всіма жанровими ознаками, проте він явно орієнтований не на дітей, а на значно доросліших читачів. Адже автор вибудовує свій сюжет навколо одвічної проблеми українського народу – боротьби за свободу і незалежність, за вільне життя без російського гніту та можливість власноруч творити світле майбутнє без настанов та вказівок “наших братів”. У метафоричній формі відображено увесь трагізм українсько-російських відносин, тернистий шлях становлення українського народу як повноцінної нації під постійним впливом східного сусіда. На кількох сторінках С. Васильченкові вдалося передати багатомірову історію ворожнечі, підлості, зради, яка почалась ще за часів національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького, і триває досі...

Впродовж віків Росія робила все, аби знищити Україну як незалежну державу, а українців – як націю, заживо поховати українську культуру, мову, традиції... На прикладі ставлення москаля Ася до козака Ося у думі-казці продемонстровано підступні плани Московії, ганебні утиски Російської імперії, жорстокі заборони в СРСР, наполеонівські амбіції та манію величчя правителів сучасної Росії. Проте варто зауважити, що поряд із невіглаством та зверхністю росіян, С. Васильченко висміює довірливість та майже дитячу наївність українців, які чи то через надмірну доброту, чи то через недостатню рішучість, не завжди можуть дати відсіч ворогу.

Важко повірити, що Степан Васильченко написав думу-казку “Ось та Ась” ще на початку минулого сторіччя, а не сьогодні, у наші дні. Бо як би сумно не було визнавати, але події революції 20-х років повторюються знову... Ніби люди не здатні вчитися на своїх помилках, ніби мало було тих невинуватих жертв, тих зламаних надій і скалічених доль... І у XXI столітті – ері революційних відкриттів і новітніх технологій – ми вкотре маємо платити кров’ю нашим “братам і сусідам” за власну свободу і незалежність, щоб не зганьбити героїчного минулого наших предків, щоб вибороти гідне майбутнє для наших нащадків...

Не пощастило нашому народу.

Дав Бог сусідів, ласих до нашість.

Забрали все – і землю, і свободу.

Тепер забрати хочуть вже і честь.

Так писала відома українська поетеса Ліна Костенко у своїй поемі “Берестечко”. Здавалося б, писала про події давно минулі, а виявилось, тільки напропорочила події прийдешні. І неможливо пояснити, чого саме домагається наш східний сусід... І яка ж істинна причина, а головне, яка мета стоїть перед росіянами зараз? Невже найбільшій країні Євразії не вистачає території? Невже російській мові, якою говорять мільйони, загрожує зникнення? А головне – чим і коли завинила Росії Україна? С. Васильченко на прикладі Ося та Ася намагається дати відповіді на ці запитання... І схоже, таки зна-

ходить їх у банальному прагненні росіян влізти в чужий монастир зі своїми правилами, бажанні приховати за агресивністю власну безпомічність і боягузтво, за неадекватною поведінкою правителів – божевілья всієї нації, за палаючою ненавистю – звичайну заздрість до українського свободолубства, української відважності і непокори, яких ніколи не було в росіян.

Дума-казка завершується оптимістично. Козак Ось зрозумів істинні наміри москаля Ася, всією сім'єю виганяє його під три чорти. Але чи так все буде у реальному житті? Коли ж нарешті скінчиться це нерівне протистояння між Україною та Росією? Та й чи скінчиться воно взагалі колись?... Можливо, коли врешті-решт всі українці візьмуть приклад із козака Ося, і зрозуміють, що нічого нам шукати в Росії підтримки: ніколи не простягне нам вона руку допомоги, а тільки підло встромить ніж у спину, як робила це сотні, тисячі разів! Можливо, коли ветерани Другої світової з обох боків російсько-українського фронту поховать своїх онуків... Можливо, коли світ прозріє і перестане рахувати смерті, а зробить хоча б щось, щоб їм запобігти... Можливо, коли Росія нарешті захлинеється кров'ю і подавиться своїми амбіціями... Можливо, тоді все закінчиться, – і Україна нарешті зможе просто жити, нікому нічого не доводячи, ні з ким не воюючи, жити незалежно і щасливо, як заповідав Шевченко... Сподіваюся, що все це й справді колись буде. Але поки що протистояння триває, може, навіть найгостріше, ніж будь-коли раніше. І чим би воно не завершилось, після нього Україна вже не буде такою, якою була колись... Тільки чи стане вона нарешті вільною, як козак Ось, а чи буде підкорятися усіяким Асям – залежить від нас...

Аліна Гаравська: Ти відчиняєш йому двері, він думає, що ти віддаєш своє житло. Ти протягуєш йому руку, він намагається запроторити тебе у домовину. Ти співчуваєш йому, він звинувачує тебе у всіх смертних гріхах. З ким ми маємо справу?

Британський філософ Джон Мілль висловлював свою думку стосовно поняття “держави”, а саме наголошував, що її гідність залежить від гідності людей, які формують цю державу. Надзвичайно влучно Степан Васильченко обирає типажі для осмислення засад побудови стосунків між людьми, державами: щасливий, хазяйновитий, щирий газда Ось та приبلуда-москаль Ась, який з'являється як грім серед ясного неба.

Чужинцеві Асю вистачає нахабства не лише прийти до чужого дому, а також і наводити свій лад. Більше того, москаль роздає накази: те роби, туди іди. І сьогодні Росія диктує нам, незалежній, суверенній державі, яку вести політику. Осінь 2013 – Москва чітко крок за кроком диктує маріонетці Вікторові Януковичу не підписувати Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, бо це не за їхнім планом. А чи хтось тоді мав на меті питати народ, чого він хоче? Звісно, що ні. На людей політики Росії зважати і не збираються, вони роблять те, що їм вигідно. Хіба не такою є політика президента В. В. Путіна?!

У думі-казці за спиною москаля Ася також діє певна влада, автор не виводить її на передній план, а лише оголошує її накази. Чому Степан Васильченко не вимальовує портрет російської влади “яскравими фарбами”? Бо, напевно, за весь час існування Росії як держави її ставлення до українців було одноманітне – зверхнє та неприйнятнє. Свободу придушували, людей тримали на ланцюзі контролю, інтереси України ніхто ніколи в Росії й не враховував. Люди для цієї влади навіть не пішаки, а безправні раби...

На жаль, чимало громадян України вірять владі Росії, мовляв, так і треба, все за законом, ніби їхній президент має рацію, неначе він їх захищає. За Степаном Васильченком щирий і совісний Ось також повірив Асеві, напевно, гадав, що людина людині не ворог. Та помилився українець, коли прийняв байку про “братніх народів”: не мають нічого людяного ті, хто сидить на троні в Кремлі. Не шкода було Асеві виганяти Ося блукати світом, не ойкнуло серце москалика, коли клав Ося до домовини передчасно. І росіяни, котрі притримуються нинішньої диктаторської політики Кремля, також не мають нічого святого: розгортають війну, бо їм так хочеться, і байдуже на тисячі жертв не лише з українського боку, а також і зі свого. Є лише “хочу”, перепон немає.

В Україні йде боротьба між рабами та вільними людьми на ментальному рівні. Відтак це далеко не проста війна країн за територію, це війна психологій, ідей, цінностей. Україна за час незалежності вперше на такому масштабному рівні показала свій характер, свою непокору та непримиренність, українці намагаються позбутися назавжди від набридливого реп’яха, який не лише вкорінився, а також і розкидає насіння своєї: російську мову як державну, свої диктаторські закони, советчину, цензуру. Подібно й Ось виганяє Ася з дому, і наказує, аби той ніколи не повертався. Зауважте, що і Ось, і український народ упродовж тривалого часу терпіли гніт, але не в силах стерпіти таке знущання вільній людині, козакові, який не був, не є і не буде прислугою для когось.

Олена Кук: Проаналізувавши казку-думку Степана Васильченка, чітко побачила, що у героях з іменами вигуків завуальовано просвітлюється історія українсько-російських відносин. Ось гостинно прийняв сусіда Ася, покійно схилив перед ним голову й, фактично, підписав собі смертний вирок. Чи не так зробив 1654 року Богдан Хмельницький?

А далі все пішло за гостевим планом. Пригрів Ось чорта за пазухою та й дивується, чому ж так по-свинячому в хаті смердить. Та це був лише запах, що через століття заповонив Радянський Союз. Саме у цей період нас, українців, сліпих, голих і німих вигнав москаль з власної хати. І так блукав наш народ попідтинню наосліп за маршрутом, позначеним на карті російською тиранією, допоки українців не осінило у 90-ті роки минулого століття.

Очі розв’язали герої, та поле нашого зору ворог знову обмежив рожевими шпалерами. Незалежність, як на мене, була просто цукерочкою, яку нам, українцям, дали перед наркозом, щоб не опирались фатальному кінцю. Так, як і в думі-казці: німичний Ось лежить на лаві, а йому вже й домовину майструють. Асеві молитви й лукаві сльози, неначе паралізують козацький дух. Та чи ж той він, якщо так легко підкорився?

“Не шукайте винних окрім себе”. Не знаю, хто і коли сказав цю фразу вперше, та відповіла вона на багато запитань людства, зокрема й споконвічне українське. З самого початку розповіді С. Васильченка, мене розгнівала поведінка не лише Ася. Завжди в голові невтомно крутились запитання: чому Ось так дозволяє чинити з собою? Чому не відстоює власні права? Де поділась хоробрість козацького духу його предків? Цілком синхронно з Осем українці довгий час у ярмах покійно схилили голову перед агресором. Саме перед гостями, які повинні, перш за все, поводитись зі страхом Божим у чужій хаті, якщо вже й навідалися. “В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля!” Чому

шевченківський заклик не став мотивом поведінки для всіх українців?.. Найбільш образливо мені було за Ося тоді, коли він здався, дозволив зловісній течії Асевої волі нести його в небуття і просто чекав своєї долі... Хвала Богу, що вона таки прилетіла.

Саме Революція Гідності, як на мене, стала тим порогом, на якому опісля стількох років страждань і неволі постає наше нове майбутнє. І зауважмо, що доля власної країни – це я і ти! Лише ми з тобою здатні змінити порядок у власній оселі, інші ж вміють лише плескати язиками, махати головами та “вводити санкції”. Ворог може вдаватися до найжорстокіших ходів, та лиш тоді ти достойний син своєї Батьківщини, коли готовий покласти за неї найдорожче – життя.

Ми таки підвелись з домовини і весь світ побачив ту іскру життя, що завжди жевріла в серці народу. Назад вороття немає, а дійти до кінця – наш з вами обов’язок. Тепер вже дорікнути нам за ціну незалежності не зможе ніхто, адже саме зараз на Сході її жертвна чаша наповняється кров’ю наших братів, батьків та чоловіків.

Нестерпно боляче стежити за статистикою смертей, яка не підвладна твоїм прагненням. Молюся і вірю, що правда із зони АТО, яку герої несуть на своїх раменах від імені цілого народу, переможе. Як і Ось, Україна вижене назавжди споконвічного московського паразита і впевнено лікуватиметься та відновлюватиметься, буде розвиватися і утверджуватися у світлі європейських цінностей.

Тетяна Ворожбит: Стосунки між двома сусідніми державами, які описав Степан Васильченко у думі-казці “Ось та Ась”, закарбовані в нашій історії безліччю фактів і доказів щодо постійного бажання винищити наш великий козацький народ. Починаючи з XV століття, Московія, що сформована з фіно-угрів та хазар (Золота Орда), здійснювала цинічний антигуманний задум. Російська держава пройшла довгий шлях формування такої слави: **зрадливої** – “договір з Росією не вартує навіть паперу, на якому його підписано” – Бісмарк; **агресивної** – Росія постійно в стані війни з різними народами; **імперіалістичної** – Росія наймогутніша і найбільша країна. Навіть у XXI столітті невпинно працює над тим, щоб війною та брехнею збільшувати свою територію.

Надзвичайно правдиво С. Васильченко описує події, які відбувалися віддавна: все повторюється знову і знову, а українцям немов очі зав’язані. Впродовж всієї історії московський “брат” сприймав українців за своїх васалів, людей без держави, за малоросів, а тепер ще й – укропів. Замілюючи очі, втираючись в довіру, винищував нашу культуру, спотворював нашу духовність, знищував наш народ.

Яку ціну ми ще повинні заплатити, щоб доказати собі, що Росія нам не “брат”, та й навіть не друг, це – торговельний партнер і – не більше. Російська Федерація – держава-сусід України, кордон із якою проходить на північному сході та сході країни. Відносини із нею мають стратегічне значення для України і значною мірою визначають її зовнішню, а часом і внутрішню політику. Тому обурює, що Росія втручається у наше життя! Потрібно вже, нарешті, сказати: “Геть, москалю, з нашої хати!”, як і вчинила сім’я Ося з думи-казки С. Васильченка.

Проблема також в нас самих. Потрібно вчитися на помилках, та не лише на своїх, потрібно, нарешті, зрозуміти, що сусід – не голова в нашій хаті, що голова тут – ми. Гнати сусіда зі свого городу, гнати його з поля і з саду! Тільки тоді будемо керувати ми,

житимемо, нарешті, своїми інтересами, за своїми правилами. Тому, крім військових, потрібно застосувати інші методи: інформаційні, дипломатичні, економічні. Мені здається, досить важко буде зупинити, або змінити хід цих подій без серйозного спротиву в російському суспільстві. Це важко уявити, але поки існуватиме підтримка російської влади, воєнні настрої, тотальна пропаганда, Україні буде дуже важко щось змінити, не говорячи про повернення Криму. Та ще є одна річ, без якої важко досягнути успіху. Це – припинення безладу всередині країни. Всі, напевно, думали, що після Майдану все відразу ж зміниться, але це не так – реальність інша. Над змінами в країні потрібно працювати кожному та щодня, використовувати досвід формування економічно сильних демократичних держав, змінювати пострадянські цінності та стереотипи, утверджувати українські національні ідеали.

Христина Дмитрів: Не одне століття Україна робила те, що наказе їй Росія. Ми купляли в Росії газ за цінами дорожчими, ніж інші європейські країни, незважаючи на те, що газова труба в Європу проходить саме через Україну; ми за безцінь дозволили Чорноморському флоту Російської Федерації перебувати у Севастополі до 2042 року за Харківськими угодами, в інформаційному просторі панує російська мова, низькопробна попса... Довгий час Україна не могла схаменутися та зрозуміти, що її “люблячий” брат обманює і користується її добротою. У думі-казці Ась наказує наївному хохлу: *“Кто здесь хозяин? Пришел к тебе на постой я, москаль Ась, й принес тебе такой приказ: быть тебе у меня в послушании и во всем мне верить!.. – А чего ж оно так, щоб мені в своїй хаті менишувати, а тобі, прибуді, старішувати? – Потому, милый, что ты хохол Ось, а я москаль Ась – ну й вышел такой приказ. Понял? Я тебя, хохла, учить уму-разуму должен!”*

А слова, які москаль Ась говорить Осю: *“Помрешь, родной! Помрешь, страдний! От тебя уж, братец, сырой могилой пахнет!”*, – тотожні тому, що зараз розповсюджують російські ЗМІ. Вони масово інформують своїх глядачів про близьке падіння української держави, захопленої “неофашистами” і “праворадикалами”. Проте про падіння своєї економіки під дією європейських та американських санкцій вони ані слова. Так, як москаль Ась забрав в Ося дім, так і Росія відібрала у нас Крим і намагається відібрати Донбас. Проте всім відомо, що лише цим “добрий брат” не обмежиться, адже Ась відібрав у козака усе.

Російсько-українська війна 2014 року – це війна свідомості, цивілізацій. Майже століття ми мовчали, і, нарешті, забилося серце нації серцями тисяч невинно вбитих людей, народ спохватився і глянув в очі лютому ворогові. Кремль, як ненависний москаль Ась, придушує Україну, хоче оволодіти нею. Він привласнює наші досягнення, зневажає нашу солов’яну мову, нашу культуру, історію та наших героїв, називаючи їх “мазепінцями”, “петлюровцями” та “бандеровцями”. У них споконвічна ненависть до всього українського, яка роками приховувалась під псевдоспівдружністю.

Реальністю є той факт, що Росія хоче стати імперією азійського зразка, що нагадуватиме імперію Чингізхана. З тими ж внутрішніми імпульсами “до механічного поширення на якомога більші території, щоб дійти до останнього моря”. Але український народ збурився. Слова Ося: *“Чи не я тобі, брате Асю, казав, що я ще живий? Чи не я*

ж гірко плакав, тебе як брат рідного благав, щоб ти мене живого в землю не ховав? Де ж твоя совість, москалю?” – стали своєрідним пробудженням у свідомості українця.

Вся наша історія — це постійна присутність у нашому домі незваних гостей-грабіжників. Ще Михайло Коцюбинський у повісті “Дорогою ціною” пише: “Всі хотіли запрягти в ярмо і поганяли нагайкою тебе, мій народе, на твоїй же неосяжній і родючій землі. Але то не віл був у ярмі, звичайний господарський віл, якого паша й спочинок могли зробити щасливим: ярмо було накладене на шию дикому турові, загнаному, знесиленому, але овіяному ще степовим вітром, із не втраченим іще смаком волі, широких просторів. Він йшов у ярмі, скорившись силі, хоч часом із гніву очі йому наливались кров’ю, і тоді він хвицав ногами і наставляв роги...”

Про стійкість і непереможність українського народу свідчить історія його опору окупантам і створення незалежної держави. Степан Васильченко не просто написав думу-казку про взаємовідносини двох держав, він відтворив у ній ті проблеми, які хвилювали його самого та інших національно свідомих громадян України. Письменнику не була байдужа доля рідної держави, він болісно переживав кожен історичну помилку і показував її значення для майбуття.

Олександра Будлянська: Ась посилає Ося по світу бродити. Так Степан Васильченко зображує роки поневолення України Росією. Роки, коли в українців відібрали мову, культуру, національність, як таку, тобто майже все, що ідентифікувало їх, власне, як українців. Можна навіть сказати, що Росія знищила нашу гуманітарну ауру нації, яка тільки-но формувалася. А гуманітарна аура нації, за словами Ліни Костенко, — це потужно емануючий комплекс наук, що охоплюють всі сфери суспільного життя, включно з освітою, літературою, мистецтвом, — в їхній інтегральній причетності до світової культури і, звичайно ж, у своєму неповторно національному варіанті. У нас її зруйнували, і лише якась маленька частинка інтелігенції намагалася відновити українську гуманітарну ауру.

Минуло стільки часу, а твір не тільки є віддзеркаленням минувшими України, а й абсолютно підходить до сьогоденної ситуації, де Росія, як москаль Ась, вривається до нас у хату і намагається вигнати, знищити нас і загарбати усе собі. Росія — країна-паразит, яка за рахунок інших, менших і слабших країн намагається вивести себе на рівень наддержави. Ця країна паразитує на інших, висмоктуючи всі соки зі своїх менших “братів”, тобто приписує собі чужих геніїв, загарбує чужі землі, переписує історію на свою користь і намагається підкорити собі всіх і все. Так і москаль Ась називає себе нібито розумнішим і вищим за козака Ося, і заявляє, що тепер він головний і Ось повинен його слухати.

Ліна Костенко влучно описала українську терпеливість у “Записках українського самашедшого”: “Огидна річ — наша терплячість. Наша звичка відмовляти собі у всьому. Так все може відмовитися від нас”. Актуальність казки ще й у тому, що кінець твору дуже схожий до початку Революції Гідності в Україні. Адже лише після важких випробувань, лише після вигнання, знущань, катувань і нарешті майже смерті, до Ося приходить Доля, яка плаче і просить козака, щоб він отямився, вона ж йому “щастя кувала”.

Під час виборів четвертого президента усі знали, що Янукович колишній в'язень, що людина він нечиста, цинічна і що справжнього президента з нього не вийде. Але більшість за нього проголосувала. Після його перемоги люди знали, що, ввійшовши в Партію регіонів, теж зможуть красти (як і наші політики), це допоможе їм з "підняттям" кар'єрного росту, а там зможуть і хабарі якісь брати, та й зрештою якось воно буде.

І лише тоді, коли дійшло до самого краю, коли вже очі не заплющиш, бо країна потопає у корупції, чиновники розкрадають національні багатства, високі ціни і ще менші зарплати, суцільна брехня і окозамилювання, – українці почали прозрівати, усвідомлювати, що Янукович і його блюдолизи зраджують, віддають Україну Москві. Заплакана і виснажена Доля сказала: "Українці – ви нація, ви народ! Розплющуйте очі, знайдіть у собі сили та не піддавайтесь брехні. Росія вкотре хоче вас знищити, покладіть цьому край. Я ж для вас щастя кувала". А Доля – це уособлення усіх загиблих, усіх, хто віддав своє життя за Україну, усіх, хто страждав, кого зморили голодом, катуваннями, хто помер під час війн, хто жив і творив для однієї неньки – України. Доля у вигляді усіх загиблих спонукала нас вийти на Майдани. І далі вона з нами, і далі вона нам повторює, що ми повинні вистояти у цій боротьбі.

Юрій Кічало: Читаючи думу-казку Степана Васильченка, я був приємно вражений тою іронічною манерою написання, якою автор висміює брехливу російську владу, яку уособлює в собі Ась, та наївність українського люду, які занадто довірливо ставляться до "братів-слов'ян", що уособлює в собі Ося.

Дума-казка тісно переплітається із останніми подіями, які, на жаль, відбуваються на території України. Очевидно, що Росія завжди хотіла, хоче і буде хотіти, щоб української за духом України не існувало. Скільки було спроб нас винищити, знищити нашу культуру, забрати мову, але незламний український дух завжди протистояв загарбникам. В історії України завжди були патріоти: славнозвісні козаки, січові стрільці, безстрашні воїни УПА, а зараз – добровольчі батальйони, самооборона та українська армія. Війна – це найстрашніше, що може трапитись у житті кожної людини. Вона завжди приходить неочікувано і приносить з собою біль, сльози, жертви.

Двадцятого лютого 2014 року війська Російської Федерації окупували Автономну Республіку Крим – територію України. Це можна порівняти з приходом непроханого гостя Ася, в образі якого автор показує нам всю суть загарбницької політики Кремля. Через недбалість українських політиків, Крим без будь-якого спротиву відійшов до рук Росії. Терористи, які були заслані з Російської Федерації, окупували значну частину території Донецької і Луганської областей.

Різними способами Ась намагався позбутися Ося. Спочатку відправив ходити по світу із зав'язаними очима, та це не зламало козака і він вернувся. Потім хотів переконати його в тому, що він мертвий, але і це Асеві не вдалося. Так і Росія завжди намагається позбутися української державницької ідеї. Та які б труднощі вона не створювала, ми все долаємо і будемо долати.

Також цікавими персонажами є діти Ося, яких одурив Ась і натравив на власного батька. Цих дітей можна порівняти із жителями Донецька та Луганська, багато з яких зазомбовані брехливим російським телебаченням. Вони вважають, що терористи та

російські війська це – визволителі, які прийшли їх врятувати від небезпечних “биндер і правосеков”, які, мовляв, винищують російськомовний люд.

Та правда перемогла, діти прозріли. “Биймо, тату, москаля з хати! Всі гуртом гукали. Тоді як не вхоплять – одне за рогац, друге за лопату: – Геть, москалю, з нашої хати!”. Вірю, що і в російсько-українській війні буде такий же кінець.

Христина Ненич: Як і багато століть тому, так і сьогодні, росіяни вважають українців хохлами, і стараються всяко їх принизити, зробити себе вищими від нас. Хоча в цій ситуації мене радує, що у думі-казці щасливий фінал для українців, тому, спостерігаючи за сьогоднішніми подіями та стосунками між Україною і Росією, є надія, що скоро і в реальному житті українцям усміхнеться доля. Я вважаю, що недаремно Степан Васильченко описав так багато знущань над Осем, всі перешкоди, які траплялися на його шляху, були лише для того, щоб показати людям, як важливо не здаватися і дотримувати свого слова, не відрікатися від своєї національності.

Звісно, не варто казати, що Ась уособлює в собі весь російський народ, адже сьогодні багато росіян підтримують та розуміють українців. Так само не можна сказати що і Ось приклад для всіх наших побратимів, адже ситуація, яка склалася зараз у нашій країні, частково почалась з тих українців, які шукали кращої долі у нашого ворога, і відрікалися від своєї національної сутності. Зрозуміло, що сусідство з Росією дало певні наслідки у менталітеті цих людей.

Вражаючий художній ефект у думі-казці досягається завдяки тому, що неправдоподібність ситуацій, витворених письменником на чудернацький лад, виявляється великою правдою історичного масштабу. Степанові Васильченку вдалося “розіграти” багатовікову історію підневільного становища українського народу завдяки поєднанню давніх жанрів, чим і досягається модернізація народнопоетичної традиції.

У моїй уяві постають два брати. Хоч у сюжеті думі-казці такого немає, але десь глибоко між рядками в мене виникла така доволі дивна асоціація. Адже всі ми добре знаємо оповідь про Авеля і Каїна, як один брат намагався бути кращим за іншого і завжди заздрив йому, хіба не те саме відбувається з Україною і Росією зараз? Степан Васильченко показує, якими шляхами представник російського народу цього добивається: брехня, підлість, зажерливість, лиш би чим швидше спекатися суперника і загарбати більше території та більше майна.

Гіркий досвід показує, що люди змінюються дуже повільно. Промине ще багато часу, а ця думка-казка буде актуальною, адже просто так заздрість, загарбницька психологія росіян, яку примножували століттями, зразу нікуди не зникне. Думаю, що автор не хотів принизити російський народ, але вважаю, що таких творів в нашій країні потрібно більше, адже вони виховують національну свідомість, навчають поважати себе та любити свою Батьківщину, відстоювати свої права та інтереси, показувати світу свою гідність, мову, культуру, звичаї, традиції.

Катерина Зуб: Я дотримуюся тієї думки, що немає ні “хохлів”, ні “москалів”, є український і російський народи у “співмирному існуванні”. Поважаю інші національності, адже це – окрема культура, звичаї, традиції й побут, та коли зазіхають на наше, українське, те, що ми споконвіків будували по цеглинці – віра, дух, патріотизм,

і намагаються зруйнувати вцент, то у бій повинна вступити справедливість... У казках вона перемагає завжди... Прикладом цьому і є дума-казка про Ося та Ася.. Ось – щирий, працьовитий козак, який все життя жив, спираючись на принципи гуманності, а також тримав господарство і був собі зразковим газдою, а от Ась захотів його "...учить уму-разуму". Москаль придумує неймовірні плани як заволодіти багатством Ося. Щирий ось каже: *"Не журися тим, брате мій Асю, серця свого не в'яли, головки не суши: аби між нами, братику, правда була, а сили у мене ще за чорного вола!"*. Отже, правда – на "вагу золота"... Хитрюга же цей Ась! Та "брехня стоїть на одній нозі, а правда – на двох".

Степан Васильченко написав цю казку для того, щоб розплющити очі на історичну правду страхітливих подій, особливо на теренах нашої країни. Великий уклін письменнику за його прагнення показати "насухне", те, що досі не втратило своєї актуальності. А з іншої сторони важко навіть переосмислювати зараз той факт, що Україна з Росією веде кровопролитну боротьбу вже на цей раз за вічну перемогу. Адже жага до волі все одно, що хотіти дихати на повні груди..

Кажуть, у кожного своя правда... Після прочитання цієї думи-казки я ще довго не могла прийти до тями, усвідомити те, яким же даром передбачення треба бути наділений, щоб показати ситуацію сьогодення... Чи то відчути, чи то любити нестерпно усім серцем, до болю, до втрати свідомості... Але любити.... Зрештою, любити дано не усім..., а С. Васильченко умів!

Підкреслюю: не варто боятися подивитися у вічі ворогові, боятися потрібно тих причин, які примушують набувати цих ворогів. До них належить російське телебачення, яке малює російським глядачам викривлений образ України. Малює виключно чорною та червоною фарбою. Малює досить професійно та якісно. Малює Бандеру, малює закриття російських шкіл, малює повний розвал України, малює нас, як дику, негостинну, озброєну, некультурну націю із фашистськими поглядами... Малює, як погано росіянам в Україні і як погано в Україні взагалі. Навіщо? Якби я знала! Можливо, щоб росіяни не звертали уваги на проблеми, які існують в їхній країні? Але чому для відволікання своїх громадян російське ТБ обрало саме Україну? Регулярно на екранах Росії з'являються фільми про те, що Голодомору не було, про те, що після розвалу Радянського Союзу в Україні все розвалюється... Чому, чому їх так цікавлять наші внутрішні справи? Ну неже ми самі не зможемо розібратися зі своєю історією та сучасністю?..(<http://politiko.ua/blogpost48674>).

Прикро, що нам, українцям, довелося зіткнутися із диктаторською силою Путіна, раніше це був Сталін, Гітлер... Нині Путін наслідує політику цих негідників, які намагалися масово знищити нашу націю. А я вірю, що для нас, українців, під небом блакитним переможна слава розлого бринітиме...

Олександра Пристаи: – *Тату, чорт в хату лізе!* – *Не біда, синку, аби не москаль!* Сатиричний афоризм, який зараз, як ніколи раніше, став, до болю, актуальним, адже нині Україна переживає такі жахливі часи, коли би сам диявол став для неї поблиском яскравого світла серед п'їтьми і хаосу.

Росія в черговий раз намагається загарбати наші землі своєю імперською лапою та знищити все українське. Україна одягає чорну хустину жалоби і проводить своїх

героїв у вічність. Але будьмо відверті: російсько-українська війна насправді ніколи не припинялась. Змінювалися її форми. Єдиною зброєю, яка не проливала ні краплі крові у будь-якому протистоянні, але давала успішні плоди, було і залишається Шевченкове Слово. Воно виховувало, заклало фундамент, пробуджувало національну свідомість, надавало сили і розуму. В українській літературі неодноразово порушувалися теми непростих українсько-російських відносин, які змушували українців згадати про власну гідність і боротися за національне відродження. Яскравим прикладом цього є написана відомим українським письменником Степаном Васильченком дума-казка “Ось та Ась”. Цей твір у символічній формі показує історичний шлях українського народу і відображає ставлення сусідньої держави до українців.

Сотні років поневолювала Московія-Росія український народ, морально і фізично винищувала його, зрощувала. Україну ще досі називають пострадянською країною, а прикрим є те, що не всі українці поспішають вириватися з лещат московського імперіалізму, бо ще самі не визначилися де їм бути: в сяйві золотого Тризуба чи в тіні двоголового орла.

Тому важливо виховувати дітей змалку в любові до рідної Батьківщини, її культури та мови, навчати поважати себе та відстоювати власні права, інтереси на прикладах подібних казок, бо основною проблемою сучасного суспільства є відсутність патріотизму та елементарних знань власної історії. Спершу потрібно закінчити війну у власній голові. Це і стане нашим світлим початком і кінцем для кремлівської хунти, бо скільки би нас не надламували – зламати не зможуть.

Ми сильна нація, і ця війна є нашою реабілітацією на шляху до світлого і щасливого майбутнього. Я переконана – ми переможемо! Я вірю в казки, а там добро завжди перемагає зло.

Ольга Петрів: Коли в одинадцятому класі на уроках української мови темою твору було “Майбутнє України”, “Братні народи” тощо, то одразу брала собі за епіграф слова великої і всіма шанованої майстрині слова – Ліни Костенко: “Колись прокинемося в іншій країні, бо проспали свою”. Рядок за рядком виростали крилаті фрази під моїм пером. Критикувала, давала настанови, впадала у відчай, знову критикувала, вважаючи себе свідомою та розумною особистістю. Я закривала зошит і з чистим серцем бігла на вулицю радіти чи то першому лапатовому снігу, чи то вдихати запах перших весняних квітів.

Та жоден твір школяра на патріотичну тематику більше не буде таким, як писали ми і писали до нас. Більше не “сплагіатиш” в інтернеті будь-який твір, бо наша свідомість повернулася на повних 180 градусів. Чи розуміла я тоді, будучи безтурботною сімнадцятирічною ліцеїсткою те, що подібними словами і цитатами не закликаю громадян до масштабного морального і фізичного повстання, а тільки душею корюся ворогу, даючи топтати себе в багно?

Тепер я інша, бо прозріла з мільйонами українців. Щодня, щогодини, щохвилини відчуваю біль і, на жаль, ненависть. Читаю відчай і ненависть до московських загарбників в налитих слізьми очах бабусь, у тремтячих руках матерів, переляканому обличчі хлопчика. Вона тягнеться із Заходу на Схід, її магістралі прокладені з Півночі на Південь. Національна гідність, незламність охопила майже кожен будинок, кожен сад українця.

До глибини всього єства, до кісток пронизує дух вірша, написаного крихітною, шістнадцятирічною дівчинкою Зоряною Макаренко (<http://ukrainka.org.ua/node/4049>). І саме у ньому я знайшла відбиток казки Степана Васильченка “Ось та Ась”.

Скажи, невже ти після цього брат?

З тобою братались ми дуже довго,
Ділили воду та хліб на двох,
Казав, що не зрадиш, клявся Богом,
Але ти не знаєш, що значить Бог!
Скажи, що не так, чом відцурався?
Скажи, чом пішов проти мене, за що?
До мене додому із криком ввірвався,
І всеє святе вмить одцвіло...
Ми ж разом з тобою йшли проти вітру,
А ти за спиною мене проклинав..
Ми ж пили одну спільну воду,
І їли з тобою один спільний хліб,
Один за одного стояли горою,
Один на двох ділили політ.
Що трапилось, брате, чом відцурався?
Чом зі зброєю до мене прийшов?
Ти в мене стріляв і широко сміявся,
Ти радів, коли лилась в мене кров.
Царя свого слухаєш, ідеш проти мене,
А що він тобі обіцяв, скажи?
Щастя, багатство, золоті гори напевно,
Так от: не вір подібній брехні!
Ти, брате, продався, повівся на жарт,
Кому ти віддав своє серце вогненне?
Не пробачу і не буду чекати,
Я візьму зброю і піду проти тебе.
Як ти – так і Я, взаємність – найвище,
В мене вдома – господарка Я!
Ти мене і мою нььку так покалічив,
Що до дружби нема тобі вороття!
Постати проти царя нема тобі духу?
Звільнити свою нььку від зла нема сил?
Пробач мені, брате, що я злюка!
Але твій святий цар – всім дебілам дебіл!!!
Ти називасш мене по-різному, брате,
Але я не відриваю від тебе шматки.
Кричиш, що це твої землі насправді,
Ти більше ніколи так не кажи!!!
З тобою ділили ми щастя та горе,
Ти клявся мені, що не буде зрад,
А в моїй країні вже з крові – море,
Скажи, невже ти після цього брат?!!

І не втримується гірка сльоза, котиться по обличчю, читаючи ці щирі рядки. У ньому і відголос казки Степана Васильченка, і той же мотив. От тільки досвідчений письменник не раз робить наголос на недолі козака Ося, яка водить його по світу, плентається біля стомлених ніг і бажає на волю. А Зорянка в шістнадцять юних літ абсолютно свідомо того, що жилося б Україні добре, якби не “брат”, який кров проливає, який руку на сестру підіймає.

Христина Лушина: У думі-казці Степана Васильченка росіянин Ась постає людиною, яка не здатна адекватно обґрунтувати свої вимоги, але виявляє бажання диктувати власні правила. *“О, с этим мне разбираться нет времени. У нас по-московски все делается быстро: раз-раз и вышел такой приказ! Хорош ли, дурен ли – опосля разберут, а ты хоть лопни – исполняй!”*, – каже він. Однак не маємо права казати, що абсолютно всі росіяни мають рабську психологію. Так, історія – жорстока вчителька і вона показує, що у цій великій азійській країні, яка тепер називається Росією, демократичні лідери на довго не затримувались. Там затребувана така політична еліта, для якої думка суспільства не була б надважливою. Думка нинішнього глави держави Володимира Путіна підтримується населенням.

Україна географічно не захищена від конфлікту з Росією, яка не є безпечним сусідом і все частіше іде на конфлікт. Та все ж таки серед сучасних росіян є притомні, розважливі і мудрі люди, які вміють мислити самостійно. Ми знаємо, що людину формують три елементи – це нація, середовище і момент. Для російської народності, власне, елемент “середовище” замінив два інші... Великою країною керувати важче і, здається, ніхто ніколи не робив цього совісно у Росії. Через це і створилась дещо апатична нація, яка має таку суперечливу для нас історію. Але притомні люди такі є у Російській Федерації сьогодні і вони вміють не потрапляти під вплив тамтешньої брехливої пропаганди. Це історики, журналісти, публіцисти, письменники, актори, співаки та інші критично і скептично настроєні люди. Завдяки їм та їхній підтримці росіяни гіпотетично здатні на протест. До речі, стосовно революційності, повстань та спротиву, то в казці “Ось та Ась” ці риси проявляє саме українець. Він терплячий, покірний і спокійний, але коли терпець вривається, “хохол” бунтує і виганяє “москаля” зі своєї хати. Яскравим також є і той момент, коли Ась після усього гостювання-перебування заявляє: *“Ничего – у меня и на вербе хлеб уродит”*. Жорстоко чи не так? Особливо показовими і сьогодні є випадки такої демонстративної невдячності, зарозумілості і всездозволеності з боку представників російської національності.

Якщо бути відвертим, то росіян треба пожаліти, а часом і підтримати. Справа формування нації, національної ідентичності та національного самовизначення складна і довготривала. Теза про “великую могучую Россию”, по суті, є нічим іншим як самонавіюванням. Нібито: “ти те, у що ти віриш”. Однак за тезою про “велику Росію” сьогодні не стоїть вагомих аргументів, окрім як масштабної географічної території. Росіянам ніхто нічого не винен і вони мають зрозуміти, що певна невдячність, зарозумілість чи зверхність є абсолютно недоречними. Поспівчувати ж варто тим росіянам, які живуть за межами батьківщини, не шанують тамтешню культуру, а пояснити, хто вони і що там роблять, не можуть. Національне самовизначення – це, напевно, одне

із найважливіших понять у людському житті. І ті, люди, які не знають, частиною якої нації вони є – нещасні і загублені. Адже невизначеність – це гірше, ніж страх бути відкинутим у своєму суспільстві.

У творі Степана Васильченка москаль Ась споює Ося: *“Помрешь, родной! Помрешь, страдний! От тебя уж, братец, сырой могилкой пахнет!”* Та й чарку йому за чаркою! І упився козак Ось ік лихому дідькові, тяжко упився, не на час, не на годину, а на довгі роки спати повалився.

Звичка запивати горе, забувати про проблеми, напиваючись “до забуття” і є тим моментом, який перейняли українці від росіян. Адже колись в українських селах проблема алкоголізму майже не поставала. Можливо, такий наголос зроблений через те, що твір написаний тоді, коли на українських землях відбувалась громадянська війна. Був шоківий стан, тоді багато чого переосмислювалось і українці у стресових ситуаціях могли частіше вживати алкоголь.

Загальне враження від твору неоднозначне. З одного боку автор має рацію, називаючи частину росіян жорстокими і підступними. Ця думка має право на існування і сьогодні, бо ми часто чуємо абсурдні заяви і претензії з боку нашого північного сусіда. Однак вважаю, що не варто закладати думки і судження про окрему націю як негативну чи ворожу у голову молодого покоління. Такий підхід вважатиметься негативною пропагандою. Для нормального виховання дітей, їхнього інтелектуального розвитку і прищеплювання норм моралі і культури краще роз’яснювати “чому українці такі, а не інакші”, “чому росіяни такі, які вони є”. Тоді у нас будуть здорові й обґрунтовані аргументи для дебатів, без переходу на особисте. Крім того, такий підхід і розуміння психології російської нації стане у нагоді при захисті українських інтересів.

Тетяна Люта: Степан Васильченко показує долю українців, які зазнавали невимовного горя під московською ферулою. Метафорично він порівнює шлях до становлення незалежності нашого народу як повноцінної нації із дорогою козака Ося, якому “світ зав’язано, ще й говорити заказано”.

Автору досконало вдається передати сутність та менталітет двох сусідніх народів, які живуть пліч-о-пліч, немов вовк із ягням, навіть не зважаючи на те, що дума-казка має лише кілька сторінок. Прочитавши її уважно, побачимо паралелі між тим, як імперія намагалася заживо поховати українців як націю, а разом із тим і нашу мову, культуру та все, що могло коли-небудь у майбутньому нагадати про нас нашим нащадкам. Саме невиліковний “комплекс Наполеона”, який тече по жилах росіян, і є передумовою їхньої агресивності.

Степан Васильченко критикує та висміює не тільки риси підлого москаля Ася, але й нашого “доблесного захисника своєї нації” – козака Ося. Він у перебільшеному тоні показує наївність українців, їхню довіру до всіх, хто “заходить” в гості. Можливо саме ця “гостинність” і є причиною усіх наших бід?! Адже не важко провести аналогію із сучасними подіями у нашій країні. Так само, як і багато років назад, при чому неодноразово, Росія “заходила в гості” і не поверталася додому із “незапланованого” відпочинку. Але ми, як наївні діти, замість того, щоб прогнати ворога, щоб більше не захотілося йому зазіхати на нашу землю, просто намагаємося вести переговори про мирне вирішення конфлікту.

Видагнута українська поетеса Ліна Костенко у своїх “Записках українського самашедшого” написала дуже влучні рядки: *“А ви думали, що Україна так просто? Україна – це ексклюзив. По ній пройшли всі катки історії. На ній відпрацьовані всі види випробувань. Вона загартована найвищим гартом. В умовах сучасного світу їй немає ціни!”*

Як на мене, золоті слова. Ціни немає нашій нації, яка пройшла крізь усі випробування, які тільки можна вигадати у сучасному світі. Зараз ми проходимо новий-старий етап в історії творення справжньої держави. Бо вже не одноразово Україна була під владою московитів і завжди нам вдавалося збити ці кайдани із рук та ніг наших. Так буде і зараз, бо ми не маємо ні морального, ні етичного, ні національного, ні громадянського права віддати нашу землю загарбнику.

Роздуми-коментарі студентів про думу-казку “Ось та Ась” Степана Васильченка викликають дуже важливі висновки стосовно гуманітарної та інформаційної політики в Україні. Адже маніпулятивно-дезінформаційна війна російського імперіалізму досить потужна. Керівник Головного департаменту з питань гуманітарної політики президентської Адміністрації Юрій Рубан слушно наголошує, що метою російської інформаційної війни є створення передумов для перегляду кордонів, що склалися в Європі після розпаду Радянського Союзу, позбавлення суверенітету держав, що утворилися після цього розпаду, ослаблення чи навіть демонтаж Євросоюзу та встановлення російського домінування в Європі. Щодо України – метою цієї війни є делегітимізація Української держави та влади... На думку Кремля, це дасть змогу “возз’єднати розділений народ”, тобто включити територію і населення України, чи принаймні велику їхню частину, до складу Росії (https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=310334029159115&id=100005475617183).

Отже, ключовим елементом війни є боротьба за оволодіння свідомістю громадян самої РФ, України, країн ЄС та багатьох інших країн з метою формування потрібного Кремлю образу подій, що виправдовує порушення державного суверенітету України, анексію Криму та агресію на сході України... Війна називається “інформаційною”, але ведеться не лише в просторі повідомлень засобів масової інформації. Російські телеканали, радіо і друковані видання, що здійснюють агресію, взагалі перестали бути засобами масової інформації в демократичному розумінні. Вони не описують і навіть не інтерпретують події – вони їх формують. У Росії домінує створена Кремлем комунікаційна система, яка не передбачає простору для полеміки [3].

Такий психологічний стан створювали у Московії-Росії не роками і навіть не десятиліттями. Лауреат премії імені Джеймса Мейса, публіцист, луганчанин Валентин Торба наголошує, що одвічний український ворог плекав потужну систему маніпулятивної пропаганди віками. “І головне – сила пропаганди ворога не в тому, хто її створює і як, а в споживачі. Споживач пропаганди ворога – багатовіковий «москаль», якому байдужа істина. У нього є лише комплекс меншовартості, який російські ЗМІ компенсують відповідними навіюваннями про «великість» і «неделімость» [4]! Надто велика кількість росіян, як і герой думи-казки С. Васильченка Ась, живуть міфами, істина травмує їх. Тому легко піддаються маніпуляції свідомістю, яскравим свідченням морально-психологічної травми-деградації є масова підтримка агресивно-цинічної, злодійсько-підступної ідеології і політики В. Путіна та його брехливих поплічників.

Маємо визнати, що українські журналісти не готувалися до ідеологічно-інформаційної війни з московськими «братами»-Асями. Російська гібридна війна проти України спонукає працівників засобів масової комунікації працювати на випередження, відшліфовувати нові евристичні підходи до інформаційних контратак. «Саме контратака, адже за контратакою має йти безпосередня атака» (В. Торба).

Для просвітлення російського імперського мислення, у полоні якого досі перебуває велика кількість громадян України, остаточного подолання байдужості, інертності, роз'єднаності українців потрібно кардинально змінювати концепцію функціонування усіх ЗМІ, діяльність яких має ґрунтуватися на українськоцентричних гуманітарних засадах. Адже «тиражована доморощеними та чужоземними телевізійними каналами, безплатно поширюваними різношерстими «вестями», «ведомостями» та «ізнестіями» інформація про «фашистську» та «бандерівську» владу в Києві й надалі розпалює з-поміж людей ворожнечу, сіє зневіру, особливо на сході України» [5], – наголошує професор Микола Тимошик.

Проаналізувавши, осмисливши науково-публіцистичну творчість Євгена Онацького і стандарти його журналістської діяльності, М. Тимошик привернув особливу увагу нинішніх доморощених «акул пера» до програмного журналістського стандарту – понадпартійного, соборницького мислення і українськоцентричного переконання Євгена Онацького [6]. Утвердженню цього морально-психологічного, політико-ідеологічного стандарту журналістського професіоналізму мало би також сприяти Міністерство у справах інформаційної політики, створення якого викликало неоднозначну реакцію у журналістському середовищі, серед депутатів Верховної Ради, політичних та громадських організацій.

У сучасних умовах антиукраїнської інформаційної та військової агресії, потрібна інституція, діяльність якої була би спрямована на вироблення української національної інформаційної політики, інтелектуально-кваліфіковане відбиття маніпуляційно-пропагандистських атак, просування єдиних, правдивих проукраїнських смислів за кордон, розвінчання в Україні промосковської п'ятої колони, створення в Європі та світі справжнього, а не викривленого недругами, образу України та українця, формування у громадян України національно-патріотичних переконань, яке полягає в органічному поєднанні регіональних, всеукраїнських і загальнолюдських цінностей, створення українського національного інформаційного простору – основи національної безпеки суспільства і держави. Якщо ці проблеми буде кваліфіковано розв'язувати Міністерство у справах інформаційної політики, то журналістська братія покликана на засадах українського центрризму всебічно підтримувати його діяльність.

Список використаної літератури

1. Лизанчук В. Правда – це... / В. Лизанчук // Журналіст України. – 2014. – №5. – С. 45–47.
2. Грабовський С. Постмодерна доба, війна і журналістика / С. Грабовський // День. – 2014. – 17–18 жовт.
3. Грабовський С. «День» – про загрози в гуманітарній сфері / С. Грабовський // День. – 2014. – 20 листоп.
4. Торба В. Наша зброя – правда / В. Торба // День. – 2014. – 14–15 листоп.
5. Тимошик М. Стандарти українського журналіста / М. Тимошик // День. – 2014. – 7–8 листоп.
6. Тимошик М. Стандарти українського журналіста / М. Тимошик // День. – 2014. – 5–6 груд.